26ՐԴ ՏԱՐԻ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1895 — ԹԻՒ 1044

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal HAÏRÉNIK
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTT.
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	300 Թիւ.	75 ղրշ.	Մէճիտ
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
»	75 »	25 »	»
Օտար երկիր	300 »	25 ֆրանք	
Ռուսիա	300 »	10 րուպլի	

Թղթատարի ծախքը Խմբագրութեան վրայ
[Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրշ. փոստայի փուլը 100 ղրուշի տեղ]

غلطه ده اسکی بانق عثمانیه
عسه اداره سی غزته‌خانه‌سی

10 ՓԱՐԱՅ

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Ո՛րչափ կրկնուի, քիչ է դարձեալ, թէ նախնական վարժարաններու մէջ ամէն բանէ առաջ կրթութեան հիմը կազմելու է բարոյական եւ քաղաքացիական կրթութիւնը։ Եթէ մեր հոգաբարձութիւններէն կը կարծեն որ քրիստոնէականի մը հարց-պատասխանները թափթփուքէն զատ բնել տալով աշակերտանները՝ անոնց մէջ արմնցուցած կ'ըլլան բարոյականի ըմբռնումը, պարզապէս իրենզիրենք կը խաբեն։

Մանուկին թարմ խիղճին մէջ է որ պէտք է ջանալ քանդակել լաւ սկզբունքները եւ այն պատասխանութիւնները զորնք արդէն ունի եւ որոնց հետզհետէ պիտի ենթարկուի։ Ասոր համար է որ բոլոր այն երկիրներուն մէջ ուր կրթութիւնը ընկերութեան առնէն գերազոյն գործը ըմբռնուած է, մանուկին բարոյական եւ քաղաքացիական զարգացումը առնէն բանէ առաջ նպատակ ունեցած բան է։ Գերմանիայէն յետոյ, Ֆրանսա հիմակ իր ուշը դարձուցած է այս գործին, եւ այս նիւթին նուիրուած դասագիրքերը կը բազմապատկուին ամէն օրեր։

Այս կարգի գրուածքներու մէջ չկրնար վերջերս իր կատարելութեան աշխատութիւն գրուած է Ֆրանսայի դաստիարակութեան նախարարութեան մը, Պ. Լաբուլոյէի հրատարակած գրքոյկը, որուն վերնագիրն է Հանրապետ կրթութիւն ի պէտս նախնական վարժարանների։

1882 մարտ 28ի օրէնքին եւ 1887 յունուար 18ի կազմական հրամանագրին հանձայն, Ֆրանսայի մէջ նախնական վարժարանին առաջին առաջին կրթութիւնը պիտի ըլլայ բարոյական եւ քաղաքացիական կրթութիւնը։

Պաշտօնական հրահանգները կ'առնչուին որ այդ կրթութիւնը, որ ամէնէն կարեւորն է, պէտք է տրուի իրական կեանքին առնուած օրինակներով, որովհետեւ իր նպատակն է մանուկը աղոյ մէջ զարգացնել լաւ զգայուններ եւ լաւ սովորութիւններ։

Այս յանձնարարութիւնը անշուշտ շատ լաւ է, բայց պէտք է անոր կրցնել կեանքի սկզբունքները եւ զանոնք բացատրել նկատողութիւնները։

Երեւակայութեան եւ զգայնութեան դէմ լաւ գործերուն պէտք է միացնել պարզ կանոններ զորնք յիշողութեան մէջ կ'ընդհանրացնին եւ պատեհ ժամուն կը յիշեցնեն կատարելիք պարտականութիւնները։

Բարոյականի դրքերը իրենց օգտակարութիւնը ունին հեռուէն։ Թէ՛ ուսուցչին դասին յատակագիծը կը կազմեն եւ թէ՛ կը նշանակեն այն նիւթը զոր աշակերտը պէտք է իւրացնէ, եթէ ոչ գասն ալ կը մնանայ։

Պ. Լաբուլոյէի գրքոյկին վերյ պատմած մը տալու համար, յիշենք առաջինը գասը։

«ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՆԵՐ բազմերու կամ ապրելու եղանակներուն դիւրութիւնն է. ուստի ամէնէն օգտակարն է անիկա, պահելու կը սորվեցնէ մեզ պարտականութիւնը, որ կը կայանայ բարին գործելու եւ չարէն խուսափելու մէջ։

«Մեր գործերը լաւ են եթէ հանձայն են բարիին, չար են եթէ կը հեռանան բարիէն, անտարբեր են եթէ ո՛չ բարի են ո՛չ չար։

«Իր գործերուն պատասխանատու ըլլալու համար, պէտք է պարտականութեան գիտակցութիւնը կամ խիղճը ունենալ, եւ այդ պարտականութիւնը կատարելու կարողութիւն։

«Կրթութիւնը կը զարգացնէ գիտակցութիւնը, ինչպէս մշակութիւնը կը բեղմնաւորէ հողը։

«Պէտք է միշտ մտիկ ընել իր գիտակցութեան եւ պարտականութիւնը կատարել, նոյն իսկ երբ չահուդ հակառակ է։»

Գրքոյկին մէջ յիշուած են իր անձին եւ ուրիշներուն նկատմամբ մարդուս ունեցած պարտաւորութիւնները, ու մանաւանդ յիշուած են երկրին նկատմամբ անոր հասին ունեցած պարտաւորութիւնները։ Ըստ այսմ գործի դրուածքին մէջ կը գտնուին գործունէութեան եւ խաղաղութեան ատենները, զորմնցուցած յատկանիշ որ տանոց մէջ անպիսական մէկ անուն մը չի կար։

—Օ՜հ, բան, այս տեսակ ուսումնասիրութիւնները արդիւնած են անպիտոյն բժիշկներուն։

—Ինչպէս, գոչեցի զարմանքով։

—Անոր համար որ այդ ուսումնասիրութիւնները այն աստիճան միայն արդիւնաւորակից կրնան առաջ տարուիլ երբ փոքերը կատարուին անատոմներու վրայ. արդ, Անգլիոյ մէջ անկարելի է դտնել ձիու մը, կատուի մը, շունի մը, նոյն իսկ հնդիկ խոզի մը կամ մուկի մը։

—Օրէնքը կ'արգիլէ՞։

—Չէ՛ թէ օրէնքը. կարծեմ թէ, եթէ օրէնք կայ, կարելի է անոր հետ յարմարիլ։ Բայց բարքերը օրէնքներէն շատ աւելի սոսկալի են։ Անատոմներու վրայ փորձեր կատարող բնախօսը Անգլիոյ աչքին համար փուշ մըն է. այն կատարած գործերուն համար չրջապատուած է հոն, որ միջին դարու մէջ ալքիմիագներուն բաժինն էր։ Իշխանութեան մէկ մատնանշ արտօնութիւնը պէտք է քաջըլլայ անպատահմանութեան աշխատանոց մը բանալու համար, եւ այդ արտօնութիւնը ձեռք բերելէ առաջ՝ պէտք է կրկ կարդ մը կատարի անատանակներու նախապայմանքներն ու բողոքները։ Կատուի մը մորթը վերկելու համար՝ չեն վարանիր գիտութեան անունէն ինծ աշխատարքները նախատելու։ Այսպէս, բազմաթիւ յայտարարութեանց վրայ Պ. Բասդէօռի մեծ անունը նախատինքներով ծածկուած տեսայ, որովհետեւ կ'ուզէին Չէլսիի մէջ կատաղագարմանութեան հաստատութիւն մը հիմնել։ Անգլիոյ մէջ, կը տեսնէք, աւելի լաւ է ձի մը, կատու մը կամ կապիկ մը ըլլալ քան խեղճ մարդ մը. ընտանի անասունի մը ընկերական վիճքը անգաղտագողի կերպով աւելի լաւ է քան ո եւ է արհամարհուած արհեստի մը վերաբերող գժբաղդ բանուորի մը կեանքը։

—Սա իրաւ է որ Բարիզի աշխատանոցներուն մէջ ուսուցիչ մը, անգամանութեան պահուն, երբոր նախապատրաստութիւնները կ'ընդունի, երկուասարդ կամ պատանի անպլուհի մըն է միշտ որ կ'ուղէ իր հովանոյին ծայրովը պայթեցնել աչքն այն վնասակարն որ կեանքին գաղտնիքները գոլորշի մը կամ հնդիկ խոզի մը մէջ փնտռելու ցանցոտքը կը գործէ։

Այս ամէնը զուարճալի մանրամասնութիւններ յիշեց ինծի. եւ որովհետեւ խօսելով հանդերձ կ'իմաստասիրէինք այդ նիւթին վրայ,

—Ինչպէս կը բացատրէք, ըսի, որ այնքան կորովի ջիղեր եւ այնքան գործնական աղջամուղջ ունեցող ժողովուրդ մը Եւրոպայի մէջ գրեթէ միակը ըլլայ որ բացարձակապէս հակառակ է անպատանութեան։

—Իրաւ է որ, ըսաւ, բացատրութիւն չունիմ սակայն. Անգլիացի մէկ քանի գիտնականներ փորձեցին հակառակի հանրային կարծիքին եւ նոյն իսկ գիմադրութիւն զգան։ Հարկադրուեցան տեղի տալու։ Պիտի քարկոծուէին, կամ որ աւելի դէշն է, չարդանքի պիտի ենթարկուին։

Առոր մէջ գաղտնիք մը կայ որ կը չարչրկէր գլխս։ Տղաքները միշտ ինչո՛ր մը ունին իրենց բերանը։ Այս մասին ամէնքս ալ տղայ ենք։ Չի կայ բան մը որ այնչափ գրգռէ մեզ որչափ ենթղութիւն մը որուն պատճառը անծանօթ կը մնայ մեզի։

Հանելուկին լուծումը կոտայ մեզ իտալացի խմսասաէր մը, Պ. Կիչեռմ Ֆէրրէրօ, Գուլոյդ սեռը վերնագրով գրած յօդուածին մէջ։

Երրորդ սեռը իրեն համար կը բաղկանայ այն անձերէն որոնք կամովին կամ պարտականութեան բերմամբ կամ ընկերական յոռի կազմակերպութեան պատճառաւ չեն ամուսնանար եւ ամուրի կը մնան։ Կը գիտէ որ ամուրի աղջիկները Անգլիոյ մէջ ամէն տեղ աւելի բազմաթիւ են, այնչափ բազմաթիւ որ պէտք գգացած է բառ մը հնարելու՝ որ մատնանար կերպով նշանակէ զանոնք. բնբինսքըր կը կոչուին։

Ֆրանսայի մէջ պատուհաս աղջիկները բացառութիւն են զոր կանոնց ամբողջութեան մէջ։ Անգլիոյ մէջ, լեզուն են։

Պ. Կիչեռմ Ֆէրրէրօ հետաքրքիր հոգածութեամբ մը կ'ուսումնասիրէ այն աղջկութիւնը զոր իրենց երկրին ճակատագրին վրայ կը ներգործեն այդ բառարտիւ կիներն որոնք ամուսնացած չեն, եւ հարիւրաւորաւոր ուրիշ առարկաներու վրայ կը զարձնեն գործունէութիւնն եւ ուժը զոր մայրութիւնը անգործադրելի թողած է։

Այդ առարկաներուն մէջ, հատ մը կայ զոր դիտելու պիտի զուշակէք, եթէ պիտակը թէ Ֆրանսայի մէջ պատուաղջիկները ինչպէս կը սիրեն կը փայփայեն իրենց կատուն կամ շունը։ Պ. Ֆէրրէրօ, յիշելէ յետոյ թէ Անգլիոյ մէջ ինչ հակակրանք կ'ազդեն անպատահմանութեամբ զբաղող գիտնականները, կ'աւելցնէ.

«Այնքան կոմկերով այնքան լուրջ եւ այնքան դիտական ժողովրդի մը այս հիւանդոտ զգայնութիւնը ուրիշ կերպով չի բացատրուիր բայց եթէ սքինսըրներուն ազգեցութեամբ եւ անոնց անկանոն սըրտայուզութեամբ։ Չկարգուած կիները ընդհանրապէս կը սիրեն անասունները, որովհետեւ անոնք մանկի կերպով կը գոհացնեն իրենց մայրական բնազդները։ Շունը եւ կատուն, մանաւանդ շունը, որ աշխարհիս ամէն երկիրներուն մէջ կանոնց աչքին լոյսն է, ազատ տեղը կը բանեն սքինսըրին համար, որովհետեւ կինը պէտք ունի սիրելու եւ պաշտպանելու աւելի տկար էակներ...»

«Տնօրէ մը մէջ պիտի ջնջէք ուզածնիդ. բայց մայրը չպիտի ջնջէք։ Մայրութիւնը միշտ պիտի երեւնայ վսեմ կամ ծաղրելի ձեւի մը տակ, ամէնէն հրաշալի անձնուիրութեանց կամ ամէնէն ապուշ զգայնութեան մէջ։»

Այս տեսութիւնը կրնայ ճշմարիտ ըլլալ, որչափ ալ առաջին անգամ տարօրինակ երեւի։ Առոր վրայ աւելցուցէք որ Անգլիացին, որ գերմանական գեղէ եւ արեան խորը ունի չես գիտեր ինչ խաչալի ճաչակ մը, կապոյտ ծաղիկ բոյր մը։

Ֆրանսայուհիները աւելի սկեպտիկ են եւ աւելի քիչ սքինսըր ունին։ Առոր համար է որ Բասդէօրեան հաստատութիւն մը ունին։ Առոր համար է որ Տր. Ռու կրցաւ, ձիուն օգնութեամբ, կեղծ մաչկի պէմ գտնել չիճագարմանութիւնը։ Առանց եթէ բարոյական մը կ'ուզէք հանել, սա է թէ պէտք է աղջիկները ամուսնանան եւ զաւակ ունենան։

Մոլիէռ արդէն բան էր իր առողջ աղջամուղջեամբ։

—Կը տեսնէ՛ք, պարոն, ձեր աղջկան պէտք եղածը լաւ էրիկ մըն է։ Իրիկը ապեղանին է որ աղջիկներուն բոլոր հիւանդութիւնները կ'բորնացնէ։

ՊԱՌԱՒ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

Մէկ երկու ամիս առաջ, կ'ըսէ Պ. Ֆրանսիսք Սարսէ Բարիզի օրագրի մը մէջ, դացած էի այցելել Բասդէօռեան Հաստատութիւնը, ուր Տր. Ռուի աշակերտներէն մին սիրալիր կերպով ընդունեց զիս։ Միասին կը խօսէինք այն հրաշալի գիւտին վրայ որ հոչակաւոր բրաւ իր վարպետին անունը. համեմատութեամբ կը պատմէր ինծի ծնունդն այդ աշխատութեանց, որոնց ինքն ալ մասնակից եղած էր, եւ կ'ըսէր թէ պէտք էր ասոր փառքը վերադրել այն գիտական ընտիր խօսակցութիւններուն որոնք ապաքէնին մէջ իրենցմէ առաջ եկած եւ ճամբաները հարթած էին իրենց առջեւ։ Եւ որովհետեւ դերասանական եւ իրաւական անուններ կը յիշատակէր, զարմացումս յայտնելի որ տանոց մէջ անպիսական մէկ անուն մը չի կար։

—Օ՜հ, բան, այս տեսակ ուսումնասիրութիւնները արդիւնած են անպիտոյն բժիշկներուն։

—Ինչպէս, գոչեցի զարմանքով։

—Անոր համար որ այդ ուսումնասիրութիւնները այն աստիճան միայն արդիւնաւորակից կրնան առաջ տարուիլ երբ փոքերը կատարուին անատոմներու վրայ. արդ, Անգլիոյ մէջ անկարելի է դտնել ձիու մը, կատուի մը, շունի մը, նոյն իսկ հնդիկ խոզի մը կամ մուկի մը։

—Օրէնքը կ'արգիլէ՞։

—Չէ՛ թէ օրէնքը. կարծեմ թէ, եթէ օրէնք կայ, կարելի է անոր հետ յարմարիլ։ Բայց բարքերը օրէնքներէն շատ աւելի սոսկալի են։ Անատոմներու վրայ փորձեր կատարող բնախօսը Անգլիոյ աչքին համար փուշ մըն է. այն կատարած գործերուն համար չրջապատուած է հոն, որ միջին դարու մէջ ալքիմիագներուն բաժինն էր։ Իշխանութեան մէկ մատնանշ արտօնութիւնը պէտք է քաջըլլայ անպատահմանութեան աշխատանոց մը բանալու համար, եւ այդ արտօնութիւնը ձեռք բերելէ առաջ՝ պէտք է կրկ կարդ մը կատարի անատանակներու նախապայմանքներն ու բողոքները։ Կատուի մը մորթը վերկելու համար՝ չեն վարանիր գիտութեան անունէն ինծ աշխատարքները նախատելու։ Այսպէս, բազմաթիւ յայտարարութեանց վրայ Պ. Բասդէօռի մեծ անունը նախատինքներով ծածկուած տեսայ, որովհետեւ կ'ուզէին Չէլսիի մէջ կատաղագարմանութեան հաստատութիւն մը հիմնել։ Անգլիոյ մէջ, կը տեսնէք, աւելի լաւ է ձի մը, կատու մը կամ կապիկ մը ըլլալ քան խեղճ մարդ մը. ընտանի անասունի մը ընկերական վիճքը անգաղտագողի կերպով աւելի լաւ է քան ո եւ է արհամարհուած արհեստի մը վերաբերող գժբաղդ բանուորի մը կեանքը։

—Սա իրաւ է որ Բարիզի աշխատանոցներուն մէջ ուսուցիչ մը, անգամանութեան պահուն, երբոր նախապատրաստութիւնները կ'ընդունի, երկուասարդ կամ պատանի անպլուհի մըն է միշտ որ կ'ուզէ իր հովանոյին ծայրովը պայթեցնել աչքն այն վնասակարն որ կեանքին գաղտնիքները գոլորշի մը կամ հնդիկ խոզի մը մէջ փնտռելու ցանցոտքը կը գործէ։

Այս ամէնը զուարճալի մանրամասնութիւններ յիշեց ինծի. եւ որովհետեւ խօսելով հանդերձ կ'իմաստասիրէինք այդ նիւթին վրայ,

—Ինչպէս կը բացատրէք, ըսի, որ այնքան կորովի ջիղեր եւ այնքան գործնական աղջամուղջեամբ ժողովուրդ մը Եւրոպայի մէջ գրեթէ միակը ըլլայ որ բացարձակապէս հակառակ է անպատանութեան։

—Իրաւ է որ, ըսաւ, բացատրութիւն չունիմ սակայն. Անգլիացի մէկ քանի գիտնականներ փորձեցին հակառակի հանրային կարծիքին եւ նոյն իսկ գիմադրութիւն զգան։ Հարկադրուեցան տեղի տալու։ Պիտի քարկոծուէին, կամ որ աւելի դէշն է, չարդանքի պիտի ենթարկուին։

Առոր մէջ գաղտնիք մը կայ որ կը չարչրկէր գլխս։ Տղաքները միշտ ինչո՛ր մը ունին իրենց բերանը։ Այս մասին ամէնքս ալ տղայ ենք։ Չի կայ բան մը որ այնչափ գրգռէ մեզ որչափ ենթղութիւն մը որուն պատճառը անծանօթ կը մնայ մեզի։

Հանելուկին լուծումը կոտայ մեզ իտալացի խմսասաէր մը, Պ. Կիչեռմ Ֆէրրէրօ, Գուլոյդ սեռը վերնագրով գրած յօդուածին մէջ։

Երրորդ սեռը իրեն համար կը բաղկանայ այն անձերէն որոնք կամովին կամ պարտականութեան բերմամբ կամ ընկերական յոռի կազմակերպութեան պատճառաւ չեն ամուսնանար եւ ամուրի կը մնան։ Կը գիտէ որ ամուրի աղջիկները Անգլիոյ մէջ ամէն տեղ աւելի բազմաթիւ են, այնչափ բազմաթիւ որ պէտք գգացած է բառ մը հնարելու՝ որ մատնանար կերպով նշանակէ զանոնք. բնբինսքըր կը կոչուին։

Ֆրանսայի մէջ պատուհաս աղջիկները բացառութիւն են զոր կանոնց ամբողջութեան մէջ։ Անգլիոյ մէջ, լեզուն են։

Պ. Կիչեռմ Ֆէրրէրօ հետաքրքիր հոգածութեամբ մը կ'ուսումնասիրէ այն աղջկութիւնը զոր իրենց երկրին ճակատագրին վրայ կը ներգործեն այդ բառարտիւ կիներն որոնք ամուսնացած չեն, եւ հարիւրաւորաւոր ուրիշ առարկաներու վրայ կը զարձնեն գործունէութիւնն եւ ուժը զոր մայրութիւնը անգործադրելի թողած է։

Այդ առարկաներուն մէջ, հատ մը կայ զոր դիտելու պիտի զուշակէք, եթէ պիտակը թէ Ֆրանսայի մէջ պատուաղջիկները ինչպէս կը սիրեն կը փայփայեն իրենց կատուն կամ շունը։ Պ. Ֆէրրէրօ, յիշելէ յետոյ թէ Անգլիոյ մէջ ինչ հակակրանք կ'ազդեն անպատահմանութեամբ զբաղող գիտնականները, կ'աւելցնէ.

«Այնքան կոմկերով այնքան լուրջ եւ այնքան դիտական ժողովրդի մը այս հիւանդոտ զգայնութիւնը ուրիշ կերպով չի բացատրուիր բայց եթէ սքինսըրներուն ազգեցութեամբ եւ անոնց անկանոն սըրտայուզութեամբ։ Չկարգուած կիները ընդհանրապէս կը սիրեն անասունները, որովհետեւ անոնք մանկի կերպով կը գոհացնեն իրենց մայրական բնազդները։ Շունը եւ կատուն, մանաւանդ շունը, որ աշխարհիս ամէն երկիրներուն մէջ կանոնց աչքին լոյսն է, ազատ տեղը կը բանեն սքինսըրին համար, որովհետեւ կինը պէտք ունի սիրելու եւ պաշտպանելու աւելի տկար էակներ...»

«Տնօրէ մը մէջ պիտի ջնջէք ուզածնիդ. բայց մայրը չպիտի ջնջէք։ Մայրութիւնը միշտ պիտի երեւնայ վսեմ կամ ծաղրելի ձեւի մը տակ, ամէնէն հրաշալի անձնուիրութեանց կամ ամէնէն ապուշ զգայնութեան մէջ։»

Այս տեսութիւնը կրնայ ճշմարիտ ըլլալ, որչափ ալ առաջին անգամ տարօրինակ երեւի։ Առոր վրայ աւելցուցէք որ Անգլիացին, որ գերմանական գեղէ եւ արեան խորը ունի չես գիտեր ինչ խաչալի ճաչակ մը, կապոյտ ծաղիկ բոյր մը։

Ֆրանսայուհիները աւելի սկեպտիկ են եւ աւելի քիչ սքինսըր ունին։ Առոր համար է որ Բասդէօրեան հաստատութիւն մը ունին։ Առոր համար է որ Տր. Ռու կրցաւ, ձիուն օգնութեամբ, կեղծ մաչկի պէմ գտնել չիճագարմանութիւնը։ Առանց եթէ բարոյական մը կ'ուզէք հանել, սա է թէ պէտք է աղջիկները ամուսնանան եւ զաւակ ունենան։

Մոլիէռ արդէն բան էր իր առողջ աղջամուղջեամբ։

—Կը տեսնէ՛ք, պարոն, ձեր աղջկան պէտք եղածը լաւ էրիկ մըն է։ Իրիկը ապեղանին է որ աղջիկներուն բոլոր հիւանդութիւնները կ'բորնացնէ։

ՏՕՆԱԿԱՆ ԱՐՕՐՆԵՐԸ

Հայրենիքի 1030 թիւին մէջ հողագործական գործիքներուն առիթիւ երեսկայէն զրկուած յօդուածին ինչ ինչ կէտերուն վրայ պարագ կը համարիմ մէկ քանի խորհրդածութիւն յայտնել։

Կ'բսուի թէ քանի մը ամիս առաջները Հայրենիքի մէջ եւրոպական եւ ի մասնաւորի Տօնական արօրներու մասին մեր գրած յօդուածներէն հողագործները ըստ բաւականին չեն օգտուած։ Մենք չենք գարմանար այս մասին, քանի որ անոնք կատարելագործուած արօրներու առաւելութիւնները թերթերու մէջ միայն կարդալով կը բաւականանան եւ անհոգութեամբ չեն ուզեր գործնականապէս փորձել եւ ըմբռնել եւրոպական արօրներու մերիններուն վրայ ունեցած առաւելութիւնները։

Միւս կողմէ, ճշմարտութիւն մըն է թէ՝ չի կայ գուցէ բան մը որուն գործադրութիւնը այնքան գժուար ըլլայ, որքան է նոր բան մը ընդունել տալը ազէտ ժողովրդին։ Այս պահանջուած համար մենք չնայելով մեր հակառակաբսութիւններուն չանալու ենք յորդորել հողագործ գասը, եւ գործնականապէս աշխատիլ մշակութեան նոր եւ յառաջադէմ գրութիւնը ընդհանրացնելու անոնց մէջ։ Տնօրէնութեան եւ մեր նախնական արօրներուն առաւելութիւնը եւ առաջինին երկրորդին վրայ ունեցած առաւելութիւնները ի յայտ ածելու համար բայց արդէն ուզած ենք ամէն անգամ որ առիթ ներկայացած է, ցոյց տալ թէ ո՞րն է կատարելագործուած արօրի մը կատարած պաշտօնը եւ մասնաւորած ծառայութիւնը։

Կատարելագործուած արօրները չունուած են պլխաւորապէս հետեւեալ երկու հիմնական սկզբունքները իրագործելու համար, ձեղքել հողը կատարելու համար, ասա առաջին պէտքը որ մարդս դրած է համապատասխան գործիքի մը չունութեան. այդ գործիքը արօր կոչուած է։ Բայց պէտքերուն չափը աւելնալով եւ նախկին արօրը չբաւելով իրենց պէտքերուն, մարդիկ ստիպուած են երթալով կատարելագործել այնպէս իրենց պէտքերուն համապատասխան վիճակի մէջ դնել զայն։ Եւ ահա այս ատենն է որ ճարտարագէտները հողագործութեան այդ պահանջքին համաձայն կը յղանան սա երկրորդ եւ խիստ կարեւոր սկզբունքն ալ քան որուն մէկ գործիքով ճեղքել ու միանգամայն շրջել կարելի ըլլայ հողը։

Այս երկրորդ սկզբունքը, որ առաջինին իրրեւ լրացուցիչ մասը կրնայ նկատուիլ, խիստ օգտակար է, վասն զի պիտանք որ ցանուած հող մը ենթակայ է միշտ իր զօրութենէն մաս մը կորսնցնելու. իսկ ասոր ճիշդ հակառակն է որ տեղի կ'ունենայ գաշտին ներքեւը գանուած հողին համար, որուն ունեցած զօրութիւնը երթալով կ'աւելնայ։ Արդ, երբոպացիին այդ գանազան հողերուն համաձայն չնուած արօրները որ շատ լաւ կը յարմարին Ֆրանսայի, Ամերիկայի կարծր եւ Ափրիկէի աւազուտ հողին, պէտք չէ՞ որ յարմարի նաեւ Ասիականին կամ Վանի հողին որ անպատճառ վերոյիշեալ տեսակներէն մէկուն կը պատկանի։

Ես կը խորհիմ որ առ ասկայ գաղափարը առաջ կուգայ անոր համար որ հողագործները առանց ի նկատի առնելու իրենց հողին բնութիւնը, կը գնեն գործիք մը, օրինակի համար արօր մը, եւ չատ անգամ այնպիսի անձէ մը, որ նոյնպէս անտեղեակ հողային այդ պայմանութիւններուն՝ կը ծախէ արօրը որ չի յարմարիր հողին, եւ ահա ձայն մըն է կ'ելլէ թէ եւրոպական արօրները չեն յարմարիր մեր հողին։ Առանց առաջքը

առնելու նպատակաւ, որմէ մեր արդէն իսկ ոչ-հարուստ հողագործները մնծապէս կրնային վնասուիլ, ինչպէս առնն մը նոյնպէս եւ այսուհետեւ պատրաստ եմ հողագործական ո եւ իցէ գործիքներու մասին եղած դիմումներուն սիրով եւ ձրիաբար պատասխանել ու իրենց խորհուրդ ու տեղեկութիւն տալ, եւ երբ որոչին հողագործական գործիքի գնում մը ընել, թո՛ղ միայն զրկեն իսկ թէ ի՛նչ տեսակ հողեր ունին, կրային՞ն, կաւայի՞ն թէ քարուտ են, եւ ես Եւրոպայի հողագործական նշանաւոր գործարաններու հետ ունեցած յարաբերութեանցս չնորհիւ կրնամ անմիջապէս իրենց հողին յարմար, ժամն եւ հաստատուն գործիքներ ղրկել առանց ո եւ է վարձք մը, յանձնարարողէդ մը ընդունելու։

ԱԼԻՔՍԱՆ ԱՐԶՈՒԻԵԱՆ

Ապուտ էֆէնտի խան, Մարրուճճըար 9. Պոլիս

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Թուսիոյ հաղորդակցութեանց նախարար Պ. Քրիվոշէյնի ճամբուիլը օրուան կարեւոր խնդիրներէն է Ռուսիոյ մէջ։ Այդ նախարարին հրաժարեցումին խնդիրը յուզուեցաւ վերջերս, Ալէքսանդր Գ. ի մահուանէն անմիջապէս յետոյ պատահած Գրկաթուղիի արկածներու առթիւ, բայց գործը դադրուեցաւ եւ Պ. Քրիվոշէյնի անունը այլ եւս չէր տեսնուեր հրաժարելի նախարարներուն ցուցակին մէջ։ Եւ սակայն ոչ մէկ նախարար ասոր չափ անյարմար էր իր պաշտօնին։ Պաշտօնի կոչուած օրէն արդէն ամէն մարդ կը հարցնէր թէ ո՛րպիսի պատասխաններու բերումին այնքան մեծ նախարարութիւն մը կարելի եղաւ Քրիվոշէյնի յանձնուելոյն վստահիլ։ Կամաց կամաց հասկցուեցաւ թէ չատ հարուստ էր, ի հարկին կրնար ուրիշներուն ծառայութիւն մատուցանել, ուրիշ նախարարի մը հետ իրարու հնչակ էին։ Այս ամէնը սակայն շատով մնացուեցաւ։ Ամէն բան իր նախկին վիճակին մէջ էր։

Յետոյ չատ տարիներ սխալները իրարու կը յաջորդէին, զեղծումները զեղծումներու, եւ սակայն լուրերը չէին հասներ մինչեւ բարձրագոյն շրջանակները, որոնց մէջ կարգացուած մեծ օրագիր մը ամէն օր խոսնք կը ծխեր բաղնահարուստ նախարարին։

Եւ սակայն նախարարը իր պատճ յաջողութեամբ կ'ուռէր, ու անցած շաբթուան մէջ անխոհեմութիւն ունեցաւ դիմադրելու, Կայսրութեան Խորհրդին մէջ, եւրոպական ամենահզօր նախարարներու խնդիրը կարդ մը նոր երկաթուղիներու կառուցման վրայ էր, որոնք զործարաններու մօտերը պիտի չինուէին, ու եւրոպական նախարարը կ'ուզէր որ իր նպաստութեան ներքեւ դրուին։ Ա-

ռիթէն օգտուա քաղելով՝ եւրոպական նախարարը, որ երկար առեն ծառայած է Հարաւային-արեւմտեան երկաթուղիներու վարչութեան մէջ, սկսաւ մոլորեցնել Քրիվոշէյնը հարցումներու լաբիւրինթոսի մը մէջ. անկարելի էր որ հաղորդակցութեանց նախարարը կարենար դոհացուցիչ կամ անդոհացուցիչ պատասխաններ իսկ տալ։ Պ. Վիթէ կրցաւ ամենայն դիւրութեամբ հասնիլ Բարձրագոյն Խորհուրդը թէ իր պաշտօնակից Պ. Քրիվոշէյնին իր պաշտօնին ձեռնհաս մարդը չէ. Խորհրդին նախագահ Մէքայել մեծ-դուքսը զարմանք յայտնեց որ Քրիվոշէյնին ընդունուած ըլլայ այսպիսի պաշտօնի մը։ Անմիջապէս տեղեկագիր մը մատուց եւ Ջարը առանց վարանելու նոյն գիշերը իսկ Թիֆլիսցի մը ղրկեց Պ. Քրիվոշէյնին տունը անմիջապէս հրաժարականը ուղղելու համար։ Նոյն գիշերը մեծ երեկոյթ կար, վասն զի նախարարին անուան տարեդարձն էր. կայսերական թիկնապահին պաշտօնը ցրտութիւն ձգեց անմիջապէս հրամայրեալներուն միջեւ. ասոնք մեկիկ մեկիկ անհետացան. կ'ըսուի թէ առաջին անհետացողը եղած է այն խմբագիրը որ ամէն օր խոսնք կը ծխէր նախարարին։

Դժբաղդաբար ազէտ մը միայնակ չի գար։ Քրիվոշէյնի ուրիշ մեկ պաշտօնակիցը սկսաւ յայտնութիւններ ընել. մեծամեծ զեղծումներ գործուեր են, ուստի կ'երեւի թէ խիստ քննութիւն մը պիտի բացուի։ Եթէ հաստատուին Քրիվոշէյնի եւ իր հրամանին ներքեւ գտնուող պաշտօնեաներու վերագրուած յանցանքները, այն ատեն Քրիվոշէյնի պիտի զատապարտուի այլեւս պետական ծառայութեան մէջ չմնանելու, եւ դատի աւելի ծանր պատիժներու ալ ենթարկուի։

Պ. Վիթէ կը կարծէ որ իր առաջ բերած անձերէն մեկը յաջորդէ Քրիվոշէյնի. այս առթիւ դիտել կուտան թէ եւրոպական նախարարը շատ ընդարձակամտաւոր գործեր ատած է իր իրաւասութեան ներքեւ. երկաթուղիներու մեծ մասին ինք կը խառնուի. վարչական ուրիշ շատ մը ճիւղեր կցած է եւրոպական նախարարութեան. ու եթէ հաղորդակցութեանց նախարարն իր մարդը ըլլայ, այն ատեն Ռուսիոյ տնտեսական վիճակին վրայ ահագին ներգործութիւն պիտի ունենայ։

Պ. Վիթէի թէ՛ եւրոպական քաղաքականութիւնը, թէ երկաթուղիներու խնդիրներու մէջ հետեւած ուղղութիւնը ծանր քննադատութեանց կ'ենթարկուին եւ կը վախցի որ անյաջող ապագայ մը յաջորդէ արդի կացութեան։

Արտաքին լուրեր

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Նոր նախարարապետ Պ. Պանֆի ընդհանուր համակրանք կը վայելէ. երեսփոխանական Ժողովին նախագահի պաշտօնին մէջ չատ խոհեմ եւ իմաստուն վարուեցաւ, սակայն տակաւին փորձուած չէ իր վարչական մարդ։ Կարելի չէ հիմակուց վճռել թէ կարող պիտի ըլլա՞յ օրուան մնծամեծ դժուարութեանց յաղթել։

Շատ հետաքրքրական է որ նոր նախարարութիւնը փոխանցման նախարարութիւն մը ըլլայ. Պ. Վէքերլէի հրաժարականէն յետոյ Հունգարիոյ նախարարական տագնապը օրէ օր սպառնալից կերպարանք մը առաւ, եւ Պ. Պանֆի հայրենասիրական զոհողութիւն մը կ'ընէ ստանձնելով նախարարապետի պաշտօնը, որով տագնապին վերջ մը կուտայ դէթ առժամեայ կերպով։

Պ. Պանֆիի նախարարութեան կազմութիւնը յաղթանակ մըն է ազատական կուսակցութեան համար եւ գոն պատրանք մը կղերական-պահպանողական կուսակցութեան։

ԱՆԳԼԻԱ

Անցած հինգշաբթի օր Անգլիոյ նախարարներու խորհուրդը գումարուեցաւ։ Տէյլի Նիուզ կը հերքէ թէ ելմտական նախարարն ու իր պաշտօնակիցները անհամաձայն եղած ըլլան ծովային նախարարութեան ելմտացոյցին մասին։

Ծովային նախարարին երեսփոխանական ժողովին ներկայացնելիք ծրագիրը մաս կը կազմէ անցած տարի պատրաստուած ընդհանուր ծրագրին, որ պիտի գործադրուի երէք երեսփոխանական ժողովը չմերժէ։

ՄԱՏԱԿԱՍԳԱՐ

Պատերազմը սկսած է. դեկտեմբեր 16/28ին, առաւօտ կանուխ, ֆրանսական երեք մարտանաւ, ինչպէս նաեւ ցամաքային մարտկոցի երկու թնդանօթ սկսած են կրակ ընել Թամաթաւայի չրջականները գտնուած ամրութեանց վրայ։ Ռմբակոծութիւնները ծանր վնասներ պատճառած են Հովանոցին։ Ասոնք երեք ժամ վերջը միայն կրցին կրակ ընել ֆրանսական նաւերուն դէմ, բայց իրենց ռումբերը կէս ճամբան կ'իյնային, առանց ֆրանսացիներուն հասնել կարենալու։ Հարկադրուեցան դադրեցնել իրենց կրակը։

ԶԻՆ ԵՒ ՃԱՌՈՆ

Շանկայէն հեռագիր մը կը հաղորդէ եւրոպական թերթերուն թէ Զինի չորեքշաբթի անգլիական նաւատորմին հրամանատար փոխ-ծովակալ Սըր Լուս. Փրիմրոզ ծովային նախարարութենէն հրահանգ ստացած է վնասազրել, ի հարկին մինչեւ իսկ բռնի կերպով, Ճարոնացիներուն զէպի Եանկ-Զէ-Քիանկ ընթացքը տ' եւ է չարժումին։

ՉՈՒՑԵՐԻԱ

Թաղումի մը խնդրին առթիւ Ջուիցերիոյ դաշնակցային խորհուրդը չատ կարեւոր որոչում մը առաւ։

Վերջերս Նիւվալա գիւղախմբին կաթոլիկ զուիցերիացի մը բանտին մէջ անձնասպան եղաւ։ Տեղական իշխանութիւնները գաղանի կերպով թաղելին զանիկայ բողոքականներու գերեզմանատունը։

Այս թաղումը կը հակառակէր զուիցերիական Սահմանադրութեան որ ամէն քաղաքացիներուն համար պատչամ յուղարկաւորութիւն կը հրամայէ։

Բողոքական երէցներուն բողոքին վրայ դաշնակցային խորհուրդը հրամայեց որ գաղտագողի թաղուած մարմինը գերեզմանէն հանին եւ նորէն յուղարկաւորութեան հանդէս կատարուի զանգակներու հնչմամբ։ Կրկին թաղումը կատարուեցաւ կաթոլիկներու գերեզմանատունը, անձնասպանին փոսը փորուեցաւ վերջերս մեռնող ու թաղուող կաթոլիկի մը գովիկը։

Այս գործը բաւական աղմուկ հանեց Զուիցերիոյ մէջ։

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Բարիզ, 14 յունուար

Երեսփոխանական ժողովը վիճաբանելով երկաթուղիներու տակոսի երաշխաւորութեան խնդրին վրայ, 242ի դէմ 262 ձայնով մերժեց կառավարութեան ընդունած օրակարգը։

Նախարարութիւնը հրաժարական տուաւ։ Հանրապետութեան նախագահը ընդունեց հրաժարականը։

Պուատիէ, 15 յունուար

Երեսփոխանական ժողովին նախագահ Պ. Պանֆի, որուն յանձնած էր թաղաւորը կազմել նոր գահկիճը, յաջողեցաւ իր ձեռնարկին մէջ. նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ։

ԴԷՍ ՈՒ ԴԷՆ

Մարդագոհ. Ռուսիոյ մէջ պատահած հետեւեալ իրողութիւնները կրնան անհաւատալի թուիլ, բայց ֆրանսական մնծ թերթի մը թղթակիցը կ'երաշխաւորէ անոնց ճչմարտութիւնը։

Վիսդքա նահանգին Մալմիժէ գաւառը բնակող Վոտիաքներու մէկ մասը տակաւին կռապաշտ են ու իրենց կուռքերը կը կոչուին Կիւրպան, Ապտան, Զուբխաս եւայլն։ Տարատեսակ մեղքերու համար անոնց վրայ կը ծանրանան արտաքոյ կարգի աղէտներ, ինչպէս երաչտութիւն, սով, եւայլն, այն ատեն կառավարութիւնը կ'ինչեւ մարդագոհութեան կը հասցընեն։ Այսպիսի պարագայի մէջ կ'երթան խորհուրդ կը հարցնեն գիւղերու կախարդներուն որոնք մատնանիչ կ'ընեն կուռքերուն տաճոյ զոհերը, եւ խորհուրդ հարցնողները չեն վարանիր զոհել բանիսիմ մը, աղջկան մը, եթէ այսպէս պատուիրէ կախարդը։

Ո՛ եւ է պատրուակաւ խրճիթի մը մէջ կը քաշեն մատնանիչ եղած անձը, ու հոն խեղդը սպանելէ յետոյ, մարմինը կը ծակծկեն արիւնը հանելու համար. յատուկ ամաններու մէջ կը լցնեն հանուած արիւնը զոր կը գործածեն իրենց զանազան ծէսերուն համար։ Անկէ ետքը սպանուողին մարմինը կը նետեն հրապարակային տեղ մը որպէս զի քրիստոնեաները վերցնեն ու իրենց կրծքին տրամադրեն պահանջները էր որ գործածուին իրենց դործին գլուխը, այսինքն չհնուելիք պատին տակը դան պարտէզին չուրջը գտնուելով եւ ոչ թէ առնէն, պարտէզին ու ծառուղիներէն անցնելով։

Արդ՝ Մէրլօ այս պատուէրին հակառակ վարուեր էր։

—Շիտակը, օրիորդ, ըսաւ Մէրլօ առանց չփոթելու, ոչ մնացած ըլլալուս համար կարճ ճամբէն եկայ... Դուռը բաց գտայ... եւ որովհետեւ ճամբան շատ կը կարճնար... համարձակեցայ պարտէզէն անցնիլ. կը ներէք...

Օրիորդ Տրամթիէր երկայն ու խստակածոտ նայուածք մը ձգեց Մէրլօյի վրայ եւ այս միջադէպը այն օրը ուրիշ հետեւութիւն չունեցաւ։

Միայն թէ երբ ճաշի առեն Իրմա եկած տեղը անցնելու, օրիորդ Ընրիէթ սկսաւ զայն յանդիմանել։

—Ես ինչ ընեմ, պատասխանեց Իրմա արտասուելութեամբ, բոլոր յանցանքը ձեր պարտիզպանինն է։ Սարսափելի վարպետ խոսէ է, իրեն բռնած խօսքերուն մէկ բառը չի հասկնար... Այսօր աղբ ունէր դուրս հանելու։ Երբեք չկրցի հասկընել այս մարդուն որ դուռը բաց ձգելու չէ։

Տրամթիէր պահանջեր էր որ գործաւորները իրենց դործին գլուխը, այսինքն չհնուելիք պատին տակը դան պարտէզին չուրջը գտնուելով եւ ոչ թէ առնէն, պարտէզին ու ծառուղիներէն անցնելով։

Արդ՝ Մէրլօ այս պատուէրին հակառակ վարուեր էր։

—Շիտակը, օրիորդ, ըսաւ Մէրլօ առանց չփոթելու, ոչ մնացած ըլլալուս համար կարճ ճամբէն եկայ... Դուռը բաց գտայ... եւ որովհետեւ ճամբան շատ կը կարճնար... համարձակեցայ պարտէզէն անցնիլ. կը ներէք...

Օրիորդ Տրամթիէր երկայն ու խստակածոտ նայուածք մը ձգեց Մէրլօյի վրայ եւ այս միջադէպը այն օրը ուրիշ հետեւութիւն չունեցաւ։

Միայն թէ երբ ճաշի առեն Իրմա եկած տեղը անցնելու, օրիորդ Ընրիէթ սկսաւ զայն յանդիմանել։

—Ես ինչ ընեմ, պատասխանեց Իրմա արտասուելութեամբ, բոլոր յանցանքը ձեր պարտիզպանինն է։ Սարսափելի վարպետ խոսէ է, իրեն բռնած խօսքերուն մէկ բառը չի հասկնար... Այսօր աղբ ունէր դուրս հանելու։ Երբեք չկրցի հասկընել այս մարդուն որ դուռը բաց ձգելու չէ։

արտրողութիւններով թաղուն, ապա թէ ոչ, կը հաւատան Վոտիաքները, զոհողութիւնները ընդունելի պիտի չհամարուին եւ զոհ եղողը անդադար պիտի չարչարէ գինքը մնոցնողները։

Այսպիսի զոհ մը գտնուեցաւ Սթաւրայա-Մուլթանա գետին մէջ 1892 նոյեմբեր 4/16ին, այդ տարուան մեծ սովէն յետոյ, չատուածներուն օրհնութիւնը հայցելու համար հողագործական աշխատութեանց վրայ որոնց պիտի ձեռնարկէին։ Զոհը Մաթիւնին անուամբ աղքատ պիղպացի մը եղաւ, վասն զի սպանիչներէն մէկը Անտրիա Անտրէեվ երազը տեսած էր թէ կիւրպան այդ զոհը մատնանիչ կ'ընէր երկիրը պատուհասէն ազատելու համար։

Դիակը եաքը գտնուեցաւ մեծ պողտայի մը մօտ անտառի մը եղերքը։ Գլխատուած էր եւ տասը հատ խոշոր ծակ բացուած էին, որոնցմէ արիւնը վազած էր։ Կուրծքէն ալ լայն ճեղք մը բացուած էր. անկէ քաչեր հաներ էին թոքերն ու սիրտը, խարոյկի վրայ այրելու համար։

Ցանցատրները որոնց մէջ էր եկեղեցւոյ վերակացու մըն ալ, ինչպէս նաեւ 90 տարուան ծերուկի մը, մէկիկ մէկիկ գտնուեցան։ Ատնք յայտնեցին թէ Մաթիւնները իրենցմէ մէկուն Տիմիթրիէվի պնեւտուը տարած էին եւ լաւ մը պնեւտկնելէ եաքը խղդեր էին եւ ձեղունէն կախելով տասը տղէ ծակեր արիւնը առեր էին, պղտին ալ կարելով նետեր էին չէին պիտեր ուր, եւ մարմինն ալ գտնուած տեղը ձգեր էին։ Մարդասպանները 11 հոգի էին, գլխէ ամենքն ալ 35էն 45 տարեկան, եւ չատերը տեղական ժողովրդին վրայ ազդեցիկ էին։ Իրենցմէ Բուգնիէկոֆ որ եկեղեցին վերակացու էր չատ քիչ անգամ իր պաշտօնին կ'երթար. պարզապէս իր ընկերական գիրքը զօրացնելու համար այդ կռապաշտը եկեղեցիի վերակացու եղած էր։

Տեղական դատարանը ամբաստանեալներէն մէկ քանին ժամանակիր աշխատութեան դատապարտեց, մէկ քանին ալ Սիպերիա աքսորեց, իսկ երեքը անպարտ արձակուեցան։

Ազգային լուրեր

Հայրապետը, որուն հեռագրով ծանուցած էր Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքին ընտրութիւնը, Թիֆլիսէն հեռագիր մը ուղղելով Ն. Սրբազնութեան, չնորհաւորած է գինքը, իր հայրական օրհնութիւնը ձեռնելով։

Ս. Էջմիածնէն չնորհաւորական հեռագիր ուղղած են Ն. Սրբազնութեան Տ. Սարգիս եւ Տ. Ներսէս եպիսկոպոսները։

—o—

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ այցելութեան գնաց Շէյխ-ուլ-Իսլամ էֆէնտիին, Սպարապետ վեհայնին եւ բոլոր այն նախարարներուն որոնց այցելած չէր շաբաթ օր։

—o—

Ս. Պատրիարք Հօր չնորհաւորական հեռագիր գրկած են Եղդաման

ՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ՂՈՀՈՅՏՎԱԳԻՐ
ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ 26ԿՐ ՏՆՕՐԵՆ ՏՆՏԵՍ. 31
Լծուղի — Մեսրոպյան փողոցում, տուն 25–30 համարի օժանդակ շենքում, 1-ին հարկում, 70–120 ու 40–60 քմ մակերեսով երկու սենյակներ։
Ծանուցում
Ընդհանուր ժողովի հրավեր
Տնտեսական ընկերության անդամների ուշադրությանը
Ընկերության կանոնադրության 26-րդ կետի համաձայն՝ ընկերության տնօրենների խորհուրդը հրավիրում է ընկերության անդամների ընդհանուր ժողով, որը կանցկացվի 1894 թվականի մարտի 16-ին, ժամը 10-ին, ընկերության գրասենյակում։
Ժողովի օրակարգ
1. Ընկերության 1893 թվականի տարեկան հաշվետվության հաստատում։
2. Ընկերության 1894 թվականի տարեկան բյուջեի հաստատում։
3. Ընկերության կանոնադրության փոփոխություններ։
4. Ընկերության անդամների ընդունում։
5. Ընկերության անդամների հեռացում։
6. Ընկերության անդամների պարտքերի գանձման միջոցների որոշում։
7. Ընկերության գործադիր մարմնի ընտրություն։
8. Ընկերության վերահսկիչ հանձնաժողովի ընտրություն։
Ընկերության տնօրենների խորհուրդ
Ք. Ղազարյան
Ա. Մելիքյան
Ն. Ավետիսյան
Ընկերության քարտուղար՝ Ս. Գրիգորյան
Ընկերության գրասենյակը գտնվում է Ք. Ղազարյանի տանը, Ղազարյան փողոց, տուն 7։
Ժողովի մեկնարկը՝ ժամը 10։
Ընկերության գրասենյակը բաց է ամեն օր՝ ժամը 9-ից մինչև 17։
Ընկերության տնօրենների խորհուրդ
Ք. Ղազարյան
Ա. Մելիքյան
Ն. Ավետիսյան
Ընկերության քարտուղար՝ Ս. Գրիգորյան
Ընկերության գրասենյակը գտնվում է Ք. Ղազարյանի տանը, Ղազարյան փողոց, տուն 7։
Ժողովի մեկնարկը՝ ժամը 10։
Ընկերության գրասենյակը բաց է ամեն օր՝ ժամը 9-ից մինչև 17։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
1894
Տարեշրջիկ՝ 16 (Հ. Տ.)
Տ. Թ. Հ. Ոճավ. 1343
Թողարկված 1912 Փետրվար 20
Ոչ-պարբերական հրատարակություն
Գլխավոր խմբագիր՝ Ա. Ղազարյան
Խմբագրության հասցեն՝ Ղազարյան փողոց, տուն 4
Տպագրված է Ղազարյանի անվան տպարանում
Տպաքանակ՝ 1000 օրինակ։ Գինը՝ 20 կոպեկ։
Ստորագրված է տպագրության՝ 1894 թ. Փետրվարի 19-ին։
Պատվեր՝ 1343։ Ստորագրության ժամը՝ 12։
Ստորագրված է տպագրության՝ 1894 թ. Փետրվարի 19-ին։
Պատվեր՝ 1343։ Ստորագրության ժամը՝ 12։

ՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ՂՈՀՈՅՏՎԱԳԻՐ
ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ 26ԿՐ ՏՆՕՐԵՆ ՏՆՏԵՍ. 31
Լծուղի — Մեսրոպյան փողոցում, տուն 25–30 համարի օժանդակ շենքում, 1-ին հարկում, 70–120 ու 40–60 քմ մակերեսով երկու սենյակներ։
Ծանուցում
Ընդհանուր ժողովի հրավեր
Տնտեսական ընկերության անդամների ուշադրությանը
Ընկերության կանոնադրության 26-րդ կետի համաձայն՝ ընկերության տնօրենների խորհուրդը հրավիրում է ընկերության անդամների ընդհանուր ժողով, որը կանցկացվի 1894 թվականի մարտի 16-ին, ժամը 10-ին, ընկերության գրասենյակում։
Ժողովի օրակարգ
1. Ընկերության 1893 թվականի տարեկան հաշվետվության հաստատում։
2. Ընկերության 1894 թվականի տարեկան բյուջեի հաստատում։
3. Ընկերության կանոնադրության փոփոխություններ։
4. Ընկերության անդամների ընդունում։
5. Ընկերության անդամների հեռացում։
6. Ընկերության անդամների պարտքերի գանձման միջոցների որոշում։
7. Ընկերության գործադիր մարմնի ընտրություն։
8. Ընկերության վերահսկիչ հանձնաժողովի ընտրություն։
Ընկերության տնօրենների խորհուրդ
Ք. Ղազարյան
Ա. Մելիքյան
Ն. Ավետիսյան
Ընկերության քարտուղար՝ Ս. Գրիգորյան
Ընկերության գրասենյակը գտնվում է Ք. Ղազարյանի տանը, Ղազարյան փողոց, տուն 7։
Ժողովի մեկնարկը՝ ժամը 10։
Ընկերության գրասենյակը բաց է ամեն օր՝ ժամը 9-ից մինչև 17։

ՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ՂՈՀՈՅՏՎԱԳԻՐ
ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ 26ԿՐ ՏՆՕՐԵՆ ՏՆՏԵՍ. 31
Լծուղի — Մեսրոպյան փողոցում, տուն 25–30 համարի օժանդակ շենքում, 1-ին հարկում, 70–120 ու 40–60 քմ մակերեսով երկու սենյակներ։
Ծանուցում
Ընդհանուր ժողովի հրավեր
Տնտեսական ընկերության անդամների ուշադրությանը
Ընկերության կանոնադրության 26-րդ կետի համաձայն՝ ընկերության տնօրենների խորհուրդը հրավիրում է ընկերության անդամների ընդհանուր ժողով, որը կանցկացվի 1894 թվականի մարտի 16-ին, ժամը 10-ին, ընկերության գրասենյակում։
Ժողովի օրակարգ
1. Ընկերության 1893 թվականի տարեկան հաշվետվության հաստատում։
2. Ընկերության 1894 թվականի տարեկան բյուջեի հաստատում։
3. Ընկերության կանոնադրության փոփոխություններ։
4. Ընկերության անդամների ընդունում։
5. Ընկերության անդամների հեռացում։
6. Ընկերության անդամների պարտքերի գանձման միջոցների որոշում։
7. Ընկերության գործադիր մարմնի ընտրություն։
8. Ընկերության վերահսկիչ հանձնաժողովի ընտրություն։
Ընկերության տնօրենների խորհուրդ
Ք. Ղազարյան
Ա. Մելիքյան
Ն. Ավետիսյան
Ընկերության քարտուղար՝ Ս. Գրիգորյան
Ընկերության գրասենյակը գտնվում է Ք. Ղազարյանի տանը, Ղազարյան փողոց, տուն 7։
Ժողովի մեկնարկը՝ ժամը 10։
Ընկերության գրասենյակը բաց է ամեն օր՝ ժամը 9-ից մինչև 17։

ՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ՂՈՀՈՅՏՎԱԳԻՐ
ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ 26ԿՐ ՏՆՕՐԵՆ ՏՆՏԵՍ. 31
Լծուղի — Մեսրոպյան փողոցում, տուն 25–30 համարի օժանդակ շենքում, 1-ին հարկում, 70–120 ու 40–60 քմ մակերեսով երկու սենյակներ։
Ծանուցում
Ընդհանուր ժողովի հրավեր
Տնտեսական ընկերության անդամների ուշադրությանը
Ընկերության կանոնադրության 26-րդ կետի համաձայն՝ ընկերության տնօրենների խորհուրդը հրավիրում է ընկերության անդամների ընդհանուր ժողով, որը կանցկացվի 1894 թվականի մարտի 16-ին, ժամը 10-ին, ընկերության գրասենյակում։
Ժողովի օրակարգ
1. Ընկերության 1893 թվականի տարեկան հաշվետվության հաստատում։
2. Ընկերության 1894 թվականի տարեկան բյուջեի հաստատում։
3. Ընկերության կանոնադրության փոփոխություններ։
4. Ընկերության անդամների ընդունում։
5. Ընկերության անդամների հեռացում։
6. Ընկերության անդամների պարտքերի գանձման միջոցների որոշում։
7. Ընկերության գործադիր մարմնի ընտրություն։
8. Ընկերության վերահսկիչ հանձնաժողովի ընտրություն։
Ընկերության տնօրենների խորհուրդ
Ք. Ղազարյան
Ա. Մելիքյան
Ն. Ավետիսյան
Ընկերության քարտուղար՝ Ս. Գրիգորյան
Ընկերության գրասենյակը գտնվում է Ք. Ղազարյանի տանը, Ղազարյան փողոց, տուն 7։
Ժողովի մեկնարկը՝ ժամը 10։
Ընկերության գրասենյակը բաց է ամեն օր՝ ժամը 9-ից մինչև 17։

ՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ՂՈՀՈՅՏՎԱԳԻՐ
ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ 26ԿՐ ՏՆՕՐԵՆ ՏՆՏԵՍ. 31
Լծուղի — Մեսրոպյան փողոցում, տուն 25–30 համարի օժանդակ շենքում, 1-ին հարկում, 70–120 ու 40–60 քմ մակերեսով երկու սենյակներ։
Ծանուցում
Ընդհանուր ժողովի հրավեր
Տնտեսական ընկերության անդամների ուշադրությանը
Ընկերության կանոնադրության 26-րդ կետի համաձայն՝ ընկերության տնօրենների խորհուրդը հրավիրում է ընկերության անդամների ընդհանուր ժողով, որը կանցկացվի 1894 թվականի մարտի 16-ին, ժամը 10-ին, ընկերության գրասենյակում։
Ժողովի օրակարգ
1. Ընկերության 1893 թվականի տարեկան հաշվետվության հաստատում։
2. Ընկերության 1894 թվականի տարեկան բյուջեի հաստատում։
3. Ընկերության կանոնադրության փոփոխություններ։
4. Ընկերության անդամների ընդունում։
5. Ընկերության անդամների հեռացում։
6. Ընկերության անդամների պարտքերի գանձման միջոցների որոշում։
7. Ընկերության գործադիր մարմնի ընտրություն։
8. Ընկերության վերահսկիչ հանձնաժողովի ընտրություն։
Ընկերության տնօրենների խորհուրդ
Ք. Ղազարյան
Ա. Մելիքյան
Ն. Ավետիսյան
Ընկերության քարտուղար՝ Ս. Գրիգորյան
Ընկերության գրասենյակը գտնվում է Ք. Ղազարյանի տանը, Ղազարյան փողոց, տուն 7։
Ժողովի մեկնարկը՝ ժամը 10։
Ընկերության գրասենյակը բաց է ամեն օր՝ ժամը 9-ից մինչև 17։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՆԻՔ
ԳԱՐԼԸՄԱՆ եւ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿ

Կալաթա, Գեօյիւֆ Միլլէք խան Օսմ. Թղթատան վրայի յարկը

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Բերա Մեծ-Փողոց. Թիւ 362 եւ 364

(ՍԷՔ ԱՆԹՕՔԻՕՂՆԿԼԵՂՑԻԻՆՔՂԻՄԱՑ)

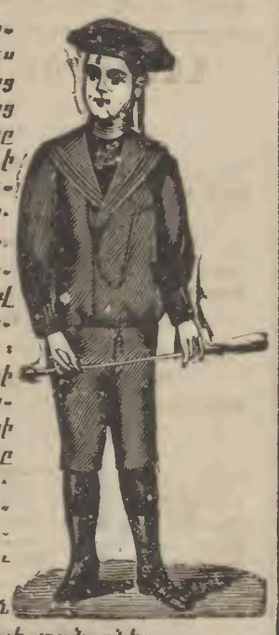

Այս մասնաճիւղը զոր հասատացինք մասնաւորապէս մեր Բերայի եւ չրջակայից յաճախորդաց փափաքանաց պատասխանելու համար, կը պարունակէ մեր Կալաթայի կեդրոնական տան ամէն տեսակ ապրանքները եւ ի մասնաւոր Նաւորի արդուզարդի վերաբերեալ ընտիր ընտիր առարկաներ միշտ պահելով մեր սկզբունքն՝ աժան ծախել չատ ծախելու համար։ Մեր Գերլինի եւ Վիեննայի գործարանները, ինչպէս նաեւ Բարիզի եւ Լոնտրայի տուները, ամէն կերպիւ կը դիւրացնեն մեր գործառնութիւնները մեզ հայթայթելով աժան եւ լաւ ապրանքներ ամենուն հետ մրցելու կարող։

Մեր Բերայի Վաճառատան ապրանքները պիտի ծախուին ովը։ Մեր Կալաթայի տան գներ վերջապէս արդյ հասարակութեան մասնաւոր ուշադրութիւնը կր հրաւիրենք մեր նոր բերած մեծաքանակ հանդերձեղինաց վրայ կանանց եւ տղայոց ինչպէս եւ գուլպայի եւ ձերմակեղինաց վրայ որք մեր Կալաթայի Միլլէք խանի վաճառատունը կը գտնուին եւ որք աչքան ու ժամեռան եղանակներուն համար մասնաւորապէս պատրաստուած են։

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ ԲԱՑԱՌՁԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ — ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՆ

ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Մասնաճիւղ կը գտնուին Օսմանեան ամեն գլխաւոր խաղաց մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալուն, Թէյի ճաշակն եւս նրբացած է, որով Թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ եւ հոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբ, այս տարի եւս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան խիստ մեծաքանակ ընտիր Թէյեր Զինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի եւ Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ եւ արդէն հասած են մեզ, եւ հետզհետէ պիտի ստանանք Թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալ հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր առն դէմ մրցումն անկարելի կ'ընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տրուելու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր Թէյեր Թէ տուփերու եւ Թէ՛ այլ եւս այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց, եւ Թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցաբերած յանձնառութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարիլ մեր սկզբունքին, որ է ազնուագոյն թէյերու տեսակի, չափի եւ գնոց մասին։

Մեր Թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ալ այն է որ, հրապարակէն վրայ մեր յատուկ նշանին կեղծերը չափազանց շատցան, որով մենք ալ պարտաւորեցանք փոխել զայն։ Ուստի կեղծերէն զգուշանալու համար կը խնդրենք միշտ փնտռէք մեր տան ՕԱՏՈՒԿ ՆՈՐ ՆՇԱՆՆ ու հասցէն, Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ, Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Գահէէ-Գարու։

ՍԻՆԿԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
Ամենամեծ Յաղթանակը

ՇԱՀԱԾ Է ՇԻՒԱԿՈՒԹԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Բոլոր ափխարհի հանդէպ՝ Սինկերի կարի մեքենայից գեղարազանցութիւնը եւ իր օրինակաց իւրաքանչիւրին մասնաւոր արժանիքը ապացուցանելու համար, Նորա այլազան ընտանեկան եւ արհեստական մեքենայից գերազանցած են,

54 ՎԿԱՅԱԿԱՆ

Կեղծերեն զգուշացէք

Ձեմարիսի Սինկերի կարի մեքենայից իւրաքանչիւրին վրայ, անպատճառ աստանօր գծեալ յատկանիշը կը գտնուի։

Սոյն մեքենայք, ի Պոլիս եւ ի գաւառս, Միւսիւ Ճ. Նայտինկեր ի կողմանէ հաստատեալ մթերանոցաց մէջ միայն կր վաճառուին, որք են հետեւեալք։

1. Ի Գալաթիա, Թիւնէլ փողոց, Սինկէր խան. 2. Ի Գալաթիա, Գարաքէօյ Վօյվօտա փողոց Թրամվայի կայարանի դիմաց Թիւ 120. 3. Բերա։ Կալաթա Սէրայի դպրոցին դիմաց. 4. Պոլիս, Պազար Ալի ճատէսի Թիւ 11։

«ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԼՈՐ ԳԻՒՏ ՄԸ»

Տր. Ա. Յաչատուրեան կ'աւետէ յարգ. հասարակութեան Թէ Ամերիկեան նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենատիպ ցաւած, եւ անդյս դառուած ականները, մեկ անգամեն վայրկեանապէս կը լեցնէ, ցաւով դիմել, եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Բացի կիրակիէ ամէն օր առաւօտէն մ չեւ կէս օր, եւ ի գոհացումն Բերայի պատուարժան յաճախորդաց երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը երեկոյեն մինչեւ կէս գիշեր Բերայի մասնաճիւղը. ի 396 Մեծ Փողոց. (Եանիի գարէջրատան վրայի յարկը, ճիշտ Ջուտպէճեան պատրաստուած դէմ)։

ՏՔՐ. Ս. ԵԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Թիւ 396, Մեծ փողոց, Բերա — Ամամնաքոյժ-Ամերիկեան (Հաստատեալ յամին 1852) Թիւ 1 Պահչէ-Գարու, Կ. Պոլիս

Ց ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՀԻՆ ՔՈՆԵԱՔԻ
ԱԼԻՔԻՒՏԻ ՔՕՓՐՈՆԻ

ԷՐՏԷՔ

Ջուտ խաղողէ չինուած այս քօնեաքը Թուրքիոյ մէջ ներածուած բոլոր քօնեաքներէն լաւագոյն ըլլալով, արհեստական չքաղրամով եւ չիչերուն վրայ օսմանեան զինադրոշմ դնելու արտօնութեամբ վարձատրուած եւ Շիքագոյի ու Փիլիպէլի արուեստահանդէսներէն ալ մասնաւոր չքաղրամ ընդունած է։

Այս քօնեաքին անարատութիւնը կը հաստատեն Մավրօեէնի փաշայի, Զամզաքօ փաշայի, Տքթ. Յորասանճեան էֆէնտիի, Պոնկովսքի փաշայի, տարրագէտ Գ. Աբերիի եւ Գ. Վրահամիի տուած վկայագրերը։

Քօթրօնի քօնեաքին մէջ ընտասկար նիւթեր գտնուիլը գիտականաբար ապացուցանեղին 100 ոսկի պիտի տրուի։

Կեղծերէն զգուշանալու համար՝ վերեւն վրայ ընդհանուր գործակալին ստորագրութիւնը պահանջելու է։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Գուլիա, Գալըդ-Բազար Թիւ 60, ընդհանուր գործակալին՝ Գ. Նիքօլաքի Բանտզօրուլուի վաճառատունը, եւ մասնաճիւղն է Կալաթա, Մոմհանէ Թիւ 77, Նօմիքօ խան, Գ. Եօրկի Նօմիքօյի գրասենեակը։ 25—36

Ս. Ե. եւ Ե.
ՄԵԹԱՔՍԱ ԵՂԲԱՐՔ

Ջուտ խաղողի գինիէ շինուած
հին ու զուտ յունական գօնեաք

Հայրապետիչ Ցուճաստանի եւ Սերպիայի թագաւորաց եւ Ցուճաստանի գահուժառանգ Գոնսթանթինի իշխանին

Վաճառատեալ հետեւեալ ցուցահանդեսներուն մէջ

Գօնեաքի համար ոսկի չքաղրամ 1894ի Բրակայի, Վիէննայի, Անվէրսայի եւ Լիօնի ցուցահանդէսներէն. ոսկի չքաղրամ ալքոլի եւ իքսիրի համար 1894ի Բրակայի ցուցահանդէսէն, նոյնպէս եւ ոսկի չքաղրամ մը ներկայ գինիէ շինուած գօնեաքի համար։ 1893ի Շիքագոյի ցուցահանդէսէն ալ մեծ վարձատրութիւն միանգամ խաղողէ շինուած գօնեաքի համար.

Տարեկան վաճառում 2 միլիոն Ֆրանք 1893 օգոստոսի սկիզբէն մինչեւ 1894 փետրվարի վերջը Տանկաստատի այլեւայլ կողմերը, Պուլկարիա, Բուսանիա, Ռուսիա, Աւստրիա, Ալմանիա, Սերպիա, Եգիպտոս, Հապէշիստան, Անգլիա, Պելժիքա, Ամերիկա, Պարսկաստան եւ Հընդկաստան ղրկուած են 24902 սնտուկ ու 491 տակառ գօնեաք՝ 7528 սնտուկ ու 70 տակառ Լոյտի, 1697 սնտուկ ու 70 տակառ ալմանիական, 1184 սնտուկ ու 4 տակառ Մէսաժըրի, 132 սնտուկ Ֆրէնչի, 6487 սնտուկ ու 168 տակառ իտալական, 1009 սնտուկ ու 5 տակառ Բանէլէնիք, 856 սնտուկ ու 43 տակառ րուսական, 437 սնտուկ ու 9 տակառ Ճօնսընի եւ 5572 սնտուկ ու 122 տակառ Տուիվիէ չոգենաւով,

Այս արտածութիւնք կ'ապացուցուին չոգենաւերու գործակալներուն տուած վկայականներով, զորս վաւերացուցած է Բիրէյայի թաղապետութիւն։

Գործարանին ուժերանոցներուն մէջ միշտ 500 հազար օխա գօնեաքի մթերք մը կայ պատրաստ։

Փափաքողք կրնան Բիրէյայի մէջ Ա. րիսթիտի Վալիբիտի եւ Նիքիթա եւԳաբօ Տիսթրիա եւ երկաթուղիի կայարանի եօթը մթերանոցները այցելելով՝ պատրաստ մթերքին քանակութիւնը անձամբ ստուգել։

Սոյն գօնեաքին միմիայն խաղողի գինիէ շինուածու զուտ ըլլալը կ'երաշխաւորեն Մէթաքսա եղբարք 100 հազար Ֆրանքով։ Անոր զուտ ըլլալը կը վկայեն նաեւ չիչերուն վրայ սլլուած թղթերուն մէջ նշանակեալ բժիշկներու եւ տարրագէտներու տուած գրաւորվկայականները։

Հիւանդանոցներու մեծ մասին մէջ Մէթաքսայի գօնեաք կը գործածուի։

Մէթաքսա եղբարց Բիրէյայի մէջ Ա. քօն կոչուած տեղը ունեցած «Ամպէլիս» գործարանին մէջ խաղողի ալքօլէ ամէն տեսակ իքսիր եւ ընտիր րոմ չինուելով, ոսկառով կը ծախուի։

ՖԷՖԻԻԼ ՊԼՕՔ

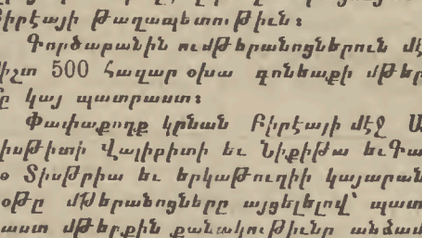

Ամենայն լուսիր եւ ամենայն հաստոյ

ԵՕՀԱՆ ՀՕՓԻ
ԳԱՐԻԻ ԼԻՔՈՐԸՆ

Ն. Վ. Աւստրիոյ կայսեր եւ Ծունաստանի թագաւորին հայթայթիչ Գ. Եօհան Հօֆի պատրաստած էքսիրն զօրաւոր դեղ մըն է կուրծքի, կոկորդի հիւանդութեանց, անքունութեան եւ ուրիշ բազմաթիւ հիւանդութեանց դէմ։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Կալաթա, Թիւնէլի մօտ Իզզէթ բաշա խան Թիւ 5, եւ մասնաճիւղ Բերա, Վիննա. տիկ փողոց Թիւ 1։ Սոյն էքսիրէն խիստ համով օշարակ մը եւ չատ դիւրամարս է. Նիւ-Եօրքի, Պէրլինի, Բարիզի եւ Լոնտոնի մեծամեծ քիմիկներն անոր օգտակարութիւնը հաստցած ըլլալով՝ յանձնարարած են զայն։

Մէկ չիչին գինն է 7½ դրուշ 15—40

ՍԱԿՈՒ ՊԼՕՔ

Ամենէնգընաւոր եւ ամենէն հասուվը

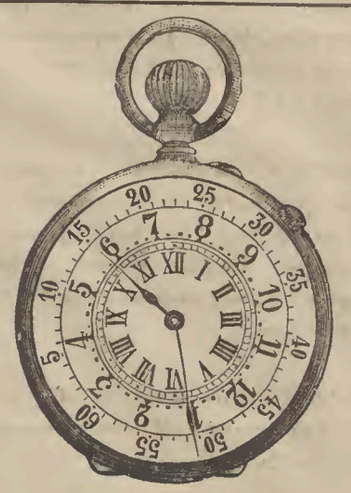

ՆՈՐ ԳԻՒՏ
ՔԱՄՓՏՕՓՔ ԺԱՄԱՑՈՅՑ
ՈՍԿԻ ԵՒ ԱՐԾԱԹ

Որ մէկ ալքով կը ցուցունէ ալաֆրանկա և ալթունքա ժամերը, եւ որու համար ուրէք ժամացոյցէ մը այար դնելու պէտք չկայ, որով մէկ աչքի ատակ կ'ըլլան երկու ժամերն ալ որք հաւատարմագէս գործածելի են մեր երկրին մէջ։

ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է
Մեծ-Շօսէյ, Վարօսի Խան, Թիւ 2

ՅՈՎՍԷՓ ԹՕԼԱՆԵԱՆԻ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՈՒՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ ԺԱՄԱՑՈՑՑ ԵՒ ՇՂԹԱՑ ԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ

ԱՐԾԱԹԵՂՊԱՏ ԱՓՍԷՆԵՐ

Ձերմակ մետալի վրայ Քրիստոսէքի գրութեամբ

Որոյ վաճառատունն իր բոլոր ապրանքներէն կ'ուզէ աշխատասիրեալ ժառանգորդ հաշուցուցակէ. տան մէջ նկատվ է ունենալ։

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓՈՒՈՐ

ՏՈՔԹԷՕՐ
ՀԷՐՔ. ԼՕԿՕՔԷՔԻՕՒ Ջ
Մասնագէտ տղոց հիւանդութեանց
(Ախտաբանութիւն, վիրաբուժութիւն եւ անդամատղղութիւն)

Ամեն օր հիւանդ կը դարմանէ կէս օրեն մինչեւ ժամը 3, Բերա, Բօյօճեր Փողոց թիւ 34 եւ 36 Հիւանդանոցին մէջ

Տօքթ. Հ. ԼՕԿՕԹԷԹԻՍ ոսկորներու եւ ուրէշ նմանօրինակ հիւանդութեանց համար վիճնայէն բերել տուած է վարպետ պանսաժիսք մր անդամատղղական զանազան գործիքներ, քօրսէներ եւայլն չինելու համար։ Միեւնոյն նպատակաւ անդամատղղական մարմնամարզի սրահ մը հաստատած է ՀԻՒԻՆԴՆՈՑԻՆ մէջ Եւրոպայի մէջ ի գործադրուած լաւագոյն դրութեամբ։

Տքթ. Լօկօթէթիս հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ Գատրգեղ, Վուրօսի տունը, Մ. Երրորդութեան եկեղեցիին դէմ, լաթէթ եւ կիրակի օրերը կէս օրէն ետքը։

Աղքատաց համար ձրի երկուշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կէս օրէն ետքը ՀԻՒԻՆԴՆՈՑԻՆ մէջ։

Գատուաստում Վիճնայի կայս. եւ արքայ. հաստատութեան պատուաստով
21—32

ԹԱՔԻՕՔԱ ՊԼՕՔ

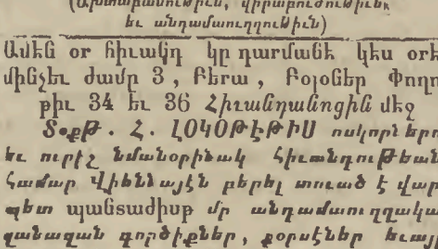

Ամենեն ընտիր բեւ ամենեն հասուվը

Ա Զ Դ

Երիտասարդ մ՝ տեղեակ հայերէն թուրքերէն եւ ֆրանսերէն լեզուաց՝ պատրաստ է ծառայել վաճառատանց մէջ, երաչխաւորութիւն։ Դիմել Ղալաթա Իպմիրլի օղլու խան, Թիւ 6 սէն հակը 1—4

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԵՐՄԱԿ ԳԱՄԼԷԼԻԱ

Կը փութամ ծանուցանել արդյ յաճախորդներուս Թէ Գալաթաքճըլար-Պաշի «Երկաթուղի» (Demirtchkir) նշանակով հանրածանօթ վաճառատունս վերջնապէս գոցած եւ անոր փոխարէն ուրիշ մը բացած եմ ձերմակ Գամլէլիա անուան ներքեւ, Սուլթան Համամ, Եէնի-Ճամի փողոց Թիւ 3։

Այս առթիւ ներողութիւն խնդրել տուած եմ բազմաքանակ մթերքներ ամէն տեսակ պաստառներու (խուրմաս) բամպակէ, բրդէ եւ մետաքսէ. այս վերջիններէն, ի միջի այլոց, սաթիճ լիւխ, ճանճան սիւրա, ադլաս, մուարէ, արմիւր, փոլոնեզ, տամասէ, բէնկալին, բրոճէ, բլիւճ, էրեփ տը Շին եւ այլն եւ այլն,

Նաեւ զանազան տպածոներ (պասմա) սուզի եւ կէս սուզի համար տեսակ տեսակ սեւ չալեր, եւ օժիտի համար ալ ձերմակ կտաւ։

Մէկ խօսքով ամէն ճաշակ գոհացընելու հոգ տարուած է։ Ապրանքներու նկատմամբ տեսակներու Զանազանութիւն, Գեղեցկութիւն, Դիմացկունութիւն եւ գներու Զափաւորութիւն, ինչպէս մինչեւ հիմա, ասկէ ետեւ ալ վաճառատանս սկզբունքը պիտի մնայ։

ՄԱՐՏԻԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐԻՏԻ ԱՃԱՌ

Վերոտպեալ դրոշմի ներքեւ ցաքրօզի եւ չավրագի չինուած ճառը, որու ամէն տեսակներէն լաւագոյն ըլլալը հաստատուած է, կը ծախուի քիլօն 3 դրշ. 10 փարայի։ Իսկ արքունի Երքի յատուկ հոտաւէտ տեսակին քիլօն չորս դրշ.ի կը ծախուի։

Գաւառներէն ըլլալիք ապսպրանքները չուտով պիտի կատարուին։

Կեդրոնատեղին է Սառաֆոլլ, Ասմա-Ալթը Թիւ 7։

ԿՕՇԿԱԿԱՐ
ՍԱՂԼԻՔ ՍԻՔ ՏՈՂԻՔ

Քարաֆօյ, Թրամվայի կայարանին դէմ

Նէկի-խանին ետեւ Թիւ 44

Սոյն Նորահաստատ վաճառատունը Թէ՛ պատրաստ եւ Թէ՛ չափու վրայ էրիկ մարդու եւ տղոց կօշիկներ կը հայթայթէ Փրանսական ամենաբնաւոր ապրանքներէ չինուած, ինչպէս նաեւ կանանց համար խիստ վայելուչ եւ եւրոպական ճաշակով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ։ Սոյն վաճառատունը Թէ՛ ապրանքներու աղնութեամբ եւ Թէ՛ գիներու անհամեմատ աժանութեամբ ամէն վաճառատան հետ մրցելու կարող է։ 11—25

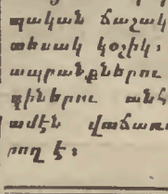

Հիւծեալ, տկար Զոյժիճ, Սուի հիւանդութիւն ունեցող

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ

եւ ամէն անգամ որ հարկ է ամբողջ մարմինը զօրացնել, նշանաւոր բժիշկները կը խրատեն կերակուրներէ առաջ խմել Թէյի դգալ մը

ՊՈՒԹԻԻ ՀՆՑԱՑԱԿ ՔՕԼԱ

որ կը պատրաստուի

Բժշկական գիտութեանց ուսուցչապետին մէջ

ԲԱՐԻԶ, Ասպէճիր Փողոց թիւ 119

Ընդհ. մթերանոց է. ՏԷԼԱՍՈՒՏԱ, 318 Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս եւ բոլոր լաւ դեղարանոցներու մէջ 10—52

Ա Զ Դ

Մայր եկեղեցւոյ Լուսաւորչեան վարժարանի համար ուսեալ եւ փորձառու դաստիարակուհւոյ մը պէտք կայ վկայականաւ եւս յուսումնական Մորհրդոյ Ազգային Վարչութեան, Ամսական գոհացուցիչ։

Փափաքողք պարտաւոր են դիմել առ Տնօրէնութիւն Մայր Վարժարանին։

27 դեկտ. 1894

Ի Մայր Վարժարանի 3—3